

Chaslav D. Koprivitsa

**HOMO MAXIMUS. ELEMENTS OF PHILOSOPHY
OF SPORTS (IN SERBIAN),
UKRONIA PUBLISHER, BELGRADE 2018**

Review

This work can be considered as the beginning of the philosophical philosophy of sport as well as the academic positioning of the discipline which enables the philosophy of sports in Serbia to be accepted and appreciated as an academic course not only at sports related faculties but also at the philosophy departments. Having these possible goals in perspective, the author had to solve the issue: from where to start and how to structure the essential elements of philosophical introduction and demonstration of the sporting philosophy related topics.

This basically means to satisfy the need to present what tradition of philosophy of sports has already achieved, and subsequently to offer a book that can serve as a demonstration of the possibilities of discipline, and finally to derive philosophy of sport from philosophy as such. At the same time, as the first comprehensive introduction in Serbian, the work must still be attractive enough for both: to those who deal with sports and sports science, as well to those who care about philosophy. It was not an easy task, but Chaslav Koprivitsa excellently accomplished it.

An overview of the history of contemporary achievements of philosophy of sports is not displayed as a separate part of the work, but the author's broad knowledge of literature is rather embedded in all the work as a fundament that allows to other book's functions to develop, and at the same time enables the author to critically and comprehensively define his po-

sition to that diverse and often unanimously "speaking" treasury.

However, one of the most striking features of the treatise, is that she is moving forward from the beginning to the end in two directions simultaneously. The first one aims to set philosophy of sports as such, and the author accomplished in such a way, that he surmounted the sheer beginning and introduction into the philosophy of sport, which is so often in the existing literature done in a non-philosophical way, as if one says: "here, you have an object that philosophy has not at all or not dealt with a lot until now, but now it has to deal with it because it in the meantime has become big and significant". With such an approach one arrives at the philosophy of sports as one of the applied and perhaps usable philosophical sub-disciplines, by which one wants to prove that also philosophy might also have something to say on sport-related topics. By doing so, it is simply added to the philosophy one more way of making her practically usable in order to, at least incidentally, overcome her fascination with of non-physical anthropological phenomena. But such an approach avoid at the end to show capability of philosophy to say something serious in this area.

The second, alternative approach is to philosophically and systematically develop various issues and appearances of the philosophy of sport from the point of departure of philosophy as philosophy, using phil-

osophical method to conceptually *re-produce* sports as a philosophical phenomenon. As a final result, it is indicated not only that sports are philosophy worthy, but also that philosophy herself, for her purposes, needs sports as well.

Philosophical systems as the formation of the appearance of the truth as whole might be outdated, but still the philosophical attitude should remain a systematic one. The whole might be a lie, as Adorno indicates, but only if one thereby aspires to supply the world with ultimate Truth. Still, as long as philosophy continues to set, articulate and elaborates her questions well, it cannot avoid asking them in a systematic way.

The general stance of this book is shaped by philosophical anthropology associated with the phenomenological philosophical direction, and this gives the work a spine. Having this in background, the phenomenon of sports is being articulated from the ontology of *Dasein*, i.e. the specific logic of human existence by which the so-called physical activity – whether work, game, or sports – are approached as the *activities of the spirit*, of typically human, eccentric one (in Plessnerian sense). This ultimately implies dialectical relation between one's own being-body and having-body. By such an approach this work achieves probably most important, and for philosophy production a rather rare feature: it is not only about the fact that philosophy is to rely on sporting facts in order to add some (philosophical) comments, but it is about that these facts could philosophically be commented on only if reproduced in an intellectual form.

All this is important for the reconstruction of question which method of introducing into the philosophy of sport the author suggests. As a matter of fact, the majority of academically well-situated philosophy of sports – being led by the fact that Anglo-Saxon world invented sporting philosophy, preserving until now its primacy there – starts from *positive* or *analytical philosophy*, including a specific philosophy of language (and a one-sided interpretation of both Wittgenstein's tractates), while Koprivitsa's approach could be signified as a well-informed continental approach. "Well-informed", because he knows

everything from the analytical philosophy of sports is worth knowing and critically considering. He, for his part, introduces a wide range of criticisms on Eurocentric prejudice that starts exclusively from the Western establishment of a modern sport, which is in theory often uncritically connected with the ancient Greek and Roman sport as its prehistory.

The special and additional value of the work is also its hardly hasty but still visible implicit commitment to the socio-critical and radical-critical theories of sports. In the world of philosophy, humanities and social sciences on sports, there are two groups that do not really communicate with each other, or "communicate" rejecting each other: academic philosophy of sports and radical criticism of sports. While academic philosophy of sports considers as its duty a priori to praise and elevate sport as its dignified "object" and to celebrate its importance for the lifestyle, and while, on the other side, radical critique of sport (both academic and non-academic) regards sport as an outspring or even the cause of the deepest error of modern humanity – a philosophical approach should start – and in this case it does so – from the fact that the sport could not be so criticized nor so much praised (mostly from the wrong incentives) if the fascination with it, as a competition and as a game, does not entail in itself something that necessarily should be here, in human world, thus expressing a fundamental "ontology" and "logic" that precede the contextualization of sports as capital and as a spectacle.

Finally, the author has carefully positioned different concepts that are frequently used in the philosophy of sport in unreasonable and frivolous relations, such as play, competition, recreation, sports, top sport, physical culture, aesthetics and ethics, etc.

A special case are the rich remarks below the text (footnotes) that are significant in themselves as a series of information on the state of philosophy of sport, as critical comments on some of these positions, and as a specific "philosophical encyclopedia" of the philosophy of sport that accompanies the main text, so to say as "text underneath the text", bringing thus a subtext speaking for itself.

Lev Kreft,
Philosophy Department,
Ljubljana University

Часлав Д. Копривица

ХОМО МАХИМУС, ЕЛЕМЕНТИ ФИЛОСОФИЈЕ СПОРТА

Рецензија

Дело Часлава Копиривце *Хомо махимус: Елементи философије спорта* може се сматрати почетком философске философије спорта, као и академског позиционирања дисциплине која омогућава да се философија спорта и у Србији прихвати и уважи као универзитетски предмет изучавања не само на спортским факултетима него и на самом изворишту философије – одељењима за философију философских факултета. Са тим циљевима у перспективи, аутор је морао да разреши питање како прионути на посао, одакле почети и како структурисати битне елементе целовитог тока философског увођења и извођења. А то, у основи, значи удовољити потреби да се представи оно што је философија спорта већ постигла на свом генералном плану, да се понуди књига која може послужити као приказ могућности дисциплине, и да се философија спорта изведе из философије као философије. Уједно, као прво целовито увођење, дело мора ипак да буде и довољно привлачно како онима који се баве спортом и спортским наукама тако и онима којима је стало до философије. То није нимало лак посао, али га је Часлав Копривица одлично урадио. Приказ историје савремених достигнућа философије спорта у свету није формулисан као посебан део рада и његове прегледне функције, него је ауторово широко познавање литературе уткано у целокупан рад као потка која омогућава да се остале функције књиге развијају, и да се

писац критички и аргументовано определи према тој разнородној и често противречној ризници. Ипак, за ту је студију најзначајније да од почетка до краја напредује на два фронта. Први је извођење философије спорта из философије као такве. Тиме је аутор превазишао започињање и увођење философије спорта, тако често осведочене у постојећој литератури, на нефилософски начин: ево, ту имате предмет којим се философија није уопште или се није пуно бавила, али се сада њиме мора бавити, јер је предмет постао велик и значајан. Таквим се приступом, наиме, стиже до философије спорта, као једне од апликативних и употребљивих философских поддисциплина, којом се спорту и спортским наукама доказује да и философија може и има понешто рећи, а философији се додаје још један начин њене практичне употребљивости и превазилази њена опчињеност не-физичким антрополошким феноменима. Такав је приступ у функцији избегавања покизавања озбиљности философије и у овом подручју. Други, алтернативни начин је философско ситематично развијање различитих момената философије спорта из философије као философије, и њихово појављивање у тако промишљеној структури да би се тиме философском методом спорт из темеља философије произвео као философска појава која не само да завређује своју философију него је и философији спорт нужан. Философски системи као формације појављивања целовите истине

могу да буду превазиђени, али став философа ипак остаје систематичан. Целина може бити лаж, као што каже Адорно, али само у смислу давања коначне истине. Све док философија наставља да добро поставља, формулише и промишља питања, она не може, а да се не пита на систематичан начин.

Начин који поступа ова књига јесте филозофска антропологија повезана са орбитом феноменолошког филозофског правца, чиме дело добија кичму, па се отуда и изводи феномен спорта из онтологије да се и на специфичне логике људског постојања, којом се и тзв. физичким активностима, био то рад, игра или спорт, приступа као делатностима духа, и то не било којег него управо оног људског, ексцентричног у односу на властито бити-тело и имати-тело. Таквим приступом и одабраним извођењем текста, дело постиже вероватно најзначајнију, а за философију као такву и прилично ретку карактеристику: не ради се само о томе да се философија надовеже на спортске чињенице и дода им филозофски коментар, већ се ради о томе да те чињенице завређују филозофске коментаре тек када могу наступити у умној форми.

Све је ово значајно и за одговор који начин увођења философије спорта аутор предлаже, јер већи део академски ситуиране философије спорта у свету логиком преимућства и логиком извора спорта полази од англо-саксонске позитивне, односно аналитичке философије са специфичном филозофијом језика (и једностраним тумачењем оба Wittgensteinova трактата), док је Копривичин приступ, могло би се рећи, добро информисан континентални приступ. Добро информисан, јер зна све што из аналитичке философије спорта вреди познавати и критички промислити, и уводи у видокруг критике и европоцентричку/западоцентричку предрасуду која полази искључиво од европско-западног заснивања модерног спорта, коме се без критичког промишљања

додаје античко- грчки и римски спорт као његова предисторија.

Посебна и додатна вредност дела је и у његовом непосредном али ипак видљивом имплицитном опредељењу око социјално-критичких и радикално-критичких теорија спорта. Наиме, у свету философије, хуманистичких и друштвених наука о спорту, постоје две групе које међусобно баш и не комуницирају, или не комуницирају надовезујући се једна на другу већ одбацујући једна другу: академска философија спорта и радикална критика спорта. Док академска философија спорта сматра својом дужношћу да хвали и уздиже спорт као свој »предмет« и проналази му значајно место у начину живота, и док радикална критика спорта (и академска и неакадемска) сматра спорт изданком или чак узроком најдубљих странпутица савременог човечанства – филозофски приступ мора да полази, и у овом случају то и чини – од тога да спорт не би могао бити ни толико критикован ни толико хваљен, углавном из погрешних побуда, да фасцинација њиме као такмичењем и као игром није по себи нешто што је нужно ту, изражавајући једну онтологију и логику темеља које претходе спорту као капиталу и спорту као спектаклу.

Најзад, аутор је брижљиво позиционирао и различите појмове који се у философији спорта често употребљавају непромишљено и у накарадним међусобним релацијама, као што су то игра, такмичење, рекреација, спорт, врхунски спорт, физичка култура, па и естетика и етика итд.

Посебна прича су богате напомене испод текста које су саме по себи значајне као серија информација о стању у философији спорта, о критичким ауторовим коментарима на неке од тих позиција, те као специфична »филозофска енциклопедија« филозофије спорта која приања уз главни текст, па као »текст испод текста« доноси и подтекст који говори и сам за себе.

Лев Крефт
Редовни професор у пензији
Одељења за философију
Филозофског факултета у Љубљани